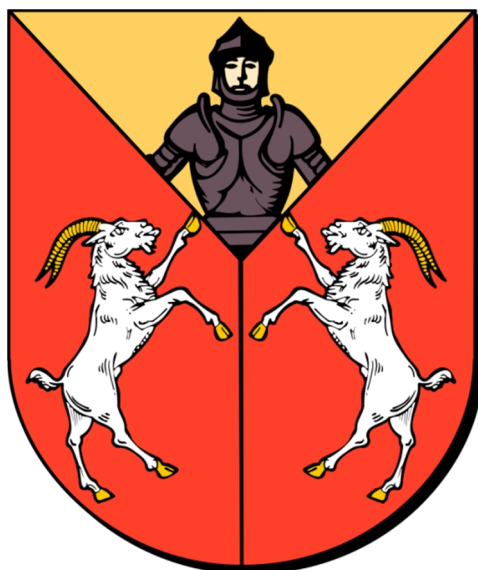

2014

OPRACOWANIE

GREENLYNX
UL. 1 MAJA 7/3
39-400
TARNOBRZEG
www.greenlynx.pl

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY na lata 2014 - 2032

Program spójny z POKza 2009 – 2032
Zrealizowany z udziałem środków z
Ministerstwa Gospodarki

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Spis treści

1. WSTĘP	3
2. CELE I ZADANIA PROGRAMU.....	4
3. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU	5
4. PROCEDURY DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA Z AZBESTEM ORAZ ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	9
4.1 Użytkowanie wyrobów zawierających azbest	9
4.2 Usuwanie wyrobów zawierających azbest	11
4.3 Transport i zagospodarowanie odpadów azbestowych	14
5. REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	16
6. DANE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH W GMINIE DWIKOZY	24
6.1 Ogólna charakterystyka Gminy Dwikozy	24
6.2 Metodyka inwentaryzacji	27
6.3 Wyniki inwentaryzacji	28
7. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU	35
8. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU	39
8.1 Wyliczenie kosztów prowadzenia Programu	39
8.2 Wyliczenie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest	40
8.3 Wyliczenie całkowitego kosztu realizacji Programu	41
9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	42
10. MONITOROWANIE PROGRAMU	54
11. BIBLIOGRAFIA.....	56
ZAŁĄCZNIK 1 Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych	58
ZAŁĄCZNIK 2 Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest	59
ZAŁĄCZNIK 3 Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest	61
ZAŁĄCZNIK 4 Lista firm zarejestrowanych w bazaaazbestowa.gov.pl zajmujących się m.in. demontażem wyrobów zawierających azbest z terenu województwa świętokrzyskiego	63
ZAŁĄCZNIK 5 Dane na temat składowiska odpadów azbestowych znajdującego się na terenie województwa świętokrzyskiego (na podstawie bazaaazbestowa.gov.pl) ...	64

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Wykaz krajowych aktów prawnych dotyczących azbestu.....	18
Tabela 2 Rodzaje płyt azbestowo-cementowych stosowanych w Polsce.....	28
Tabela 3 Ilość wyrobów zawierających azbest w Gminie Dwikozy ze względu na ich rodzaj.	29
Tabela 4 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych rodzajach budynków oraz azbest magazynowany w Gminie Dwikozy.	30
Tabela 5 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach Gminy Dwikozy.	31
Tabela 6 Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 1 km ² powierzchni Gminy Dwikozy.	33
Tabela 7 Stan techniczny wyrobów azbestowych w Gminie Dwikozy.....	33
Tabela 8 Harmonogram realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest.....	35
Tabela 9 Prognozowane tempo usuwania wyrobów zawierających azbest.....	37
Tabela 10 Koszty prowadzenia Programu.	40
Tabela 11 Ceny usuwania wyrobów azbestowych przez uprawnione firmy w 2014 r. dla województwa świętokrzyskiego.....	40
Tabela 12 Całkowity koszt usuwania wyrobów zawierających azbest z Gminy Dwikozy.	41
Tabela 13 Całkowity koszt realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dwikozy.....	42
Tabela 14 Podstawowe działania PROW dające możliwość pozyskania środków na usuwanie azbestu.....	45
Tabela 15 Wydatki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.....	53
Wykres 1 Procentowy udział poszczególnych rodzajów wyrobów azbestowych w Gminie Dwikozy.	29
Wykres 2 Procentowy udział poszczególnych rodzajów zabudowy pokrytej wyrobami azbestowymi oraz azbest magazynowany w Gminie Dwikozy.	30
Wykres 3 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach Gminy Dwikozy.	32
Wykres 4 Procentowy podział stopnia pilności usuwania wyrobów zawierających azbest w Gminie Dwikozy.	34
Wykres 5 Spadek ilości wyrobów zawierających azbest usuwanych z terenu Gminy Dwikozy.	38
Mapa 1 Gmina Dwikozy na tle powiatu sandomierskiego (źródło: www.gminy.pl)	26

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

1. WSTĘP

Azbest jest minerałem włóknistym powszechnie występującym w przyrodzie. Jego właściwość – niepalność została odkryta już w starożytności około roku 300 p.n.e. Sama nazwa azbest pochodzi od greckiego azbestion – nieugaszony.

Azbest dzięki swoim właściwościom takim jak, odporność na działanie środowiska agresywnego chemicznie, odporność na korozję, wytrzymałość mechaniczną i wymienioną wyżej niepalność znalazł bardzo szerokie zastosowanie – głównie jako wyrób budowlany w postaci pokryć dachowych i elewacyjnych, czy rur kanalizacyjnych. Azbest znalazł również zastosowanie w przemyśle hutniczym, pożarnictwie (do wyrobu kombinezonów ogniotrwałych) oraz motoryzacji (klocki i tarcze hamulcowe). Szczyt popularności stosowania azbestu przypada na lata 70 i 80 XX wieku.

W Polsce azbest znalazł głównie zastosowanie jako materiał do produkcji płyt elewacyjnych i pokryć dachowych. W latach 70 ubiegłego wieku sprowadzano do kraju ok. 100 tys. ton azbestu rocznie. Szacuje się, że na dachach i fasadach budynków oraz w obiektach przemysłowych zamontowanych jest blisko 1.200 mln. m² płyt azbestowych, z czego blisko 90 % stanowią dachowe płyty faliste, zwane popularnie eternitem. W 1980 r. z płyt azbestowo-cementowych wykonanych było ok. 45 % pokryć dachowych i fasadowych. Po 15 latach udział tych płyt w nowobudowanych pokryciach dachowych, zmniejszył się o 30%.

W drugiej połowie dwudziestego wieku zaczęto jednak coraz więcej mówić o szkodliwości azbestu. Badania naukowe udowodniły, że azbest może powodować pylicę azbestową (azbestozę) i międzybłoniaka opłucnej. O tym, że azbest może być szkodliwy dla zdrowia ludzkiego decydują jego drobne włókna, z których najbardziej niebezpieczne są o długości 5 mikro metrów i średnicy mniejszej od 3 mikro metrów oraz stosunku długości do średnicy wynoszącym 3:1. Pierwsze całkowite zakazy stosowania azbestu pojawiły się na świecie w latach 80-tych.

W roku 1997 zakazano wprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej azbestu i wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Rezultatem wprowadzenia

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

regulacji zakazujących stosowania azbestu było opracowanie w 2002 roku ogólnopolskiego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, który zakładał oczyszczenie kraju z azbestu do roku 2032. W roku 2009 ww. dokument został uaktualniony w postaci „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (zwanym dalej POKzA). Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2009 (Uchwała Nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu 2009-2032” zmieniona uchwałą nr 39/2010 z 15 marca 2010 r.) jednostki samorządu terytorialnego zostały zobligowane do opracowania programów usuwania wyrobów zawierających azbest.

Niniejszy dokument stanowić ma element realizacji harmonogramu stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu kraju zapisanego w POKzA na szczeblu lokalnym – terytorium Gminy Dwikozy.

Program jest w pełni spójny z zapisami zawartymi w Programie krajowym i zawiera aktualne dane na temat występujących na terenie gminy wyrobów azbestowych.

2. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Podstawowym celem „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dwikozy na lata 2014 – 2032” (zwanego dalej *Programem*) jest oczyszczenie terenu gminy z azbestu poprzez przedstawienie harmonogramu stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest na kolejne lata, a przez to wyeliminowanie negatywnego wpływu azbestu na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska na terenie gminy.

Program zawiera:

- Analizę wyników aktualnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonej na terenie Gminy Dwikozy,
- Opracowanie harmonogramu stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy,
- Opracowanie wskazówek dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest – wymogi prawne oraz ochrona zdrowia ludzkiego,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- Omówienie kosztów usuwania azbestu z terenu Gminy Dwikozy,
- Omówienie źródeł finansowania usuwania azbestu oraz ich analiza w odniesieniu do możliwości pozyskania środków przez Gminę Dwikozy oraz przez mieszkańców gminy,
- Zarysowanie zasad systemu edukacji mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- Wskaźniki dotyczące monitorowania realizacji programu.

Wszystkie wymienione wyżej cele i zadania są zgodne z:

- Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
- Polityką ekologiczną państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016
- Krajowym Planem Gospodarki Odpadami KPGO 2014
- Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019
- Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Sandomierskiego
- Planem Rozwoju Lokalnego dla Gminy Dwikozy

3. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które mogą zostać przeniesione przez układ oddechowy do płuc.

Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Istotne znaczenie dla wielkości poziomu zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu, jakie powstają np. podczas prac

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

demontażowych, ma zasada obniżania emisji pylenia: przez nawilżanie wyrobu przed oraz w trakcie demontażu, zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzanymi elektrycznie (np. piły, wiertarki), wyzwalającymi znaczną emisję, ale narzędziami ręcznymi - najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych dla obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu.

Oddychanie powietrzem skażonym włóknami azbestowymi prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy powodowany przez azbest), międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej (nowotwory o wysokiej złośliwości). Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, jak też osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych. Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko choroby. Choroby mogą wystąpić nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym. Pierwsze objawy mogące sygnalizować chorobę to: ból w klatce piersiowej, silny kaszel, duszności.

Wszystkie rodzaje azbestu od 1997 roku są uznawane w Polsce za niebezpieczną substancję chemiczną o udowodnionym działaniu rakotwórczym, stanowiącą zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe. Dla uniknięcia groźby chorób organizm nie powinien być ekspozowany na powietrze znacznie zanieczyszczone tymi pyłami. Ekspozycja nieznaczna, przypadkowa wydaje się nieunikniona, tak z uwagi na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych do niedawna będących w powszechnym użyciu, jak z powodu konsekwencji tego rozpowszechnienia – stałej obecności zmiennych na ogół niewielkich poziomów pyłów azbestu, występujących w powietrzu atmosferycznym w sposób naturalny. Zanieczyszczenia te w obszarach

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

zindustrializowanych występują w nieco wyższych poziomach. Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe, a mianowicie ekspozycję:

- zawodową – związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkujących i stosujących wyroby azbestowe; również praca w warsztatach samochodowych i praca przy usuwaniu wyrobów i materiałów zawierających azbest,
- parazawodową – dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów,
- środowiskową – związana z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Pomimo tego, że azbest był wykorzystywany od czasów starożytnych, to jego szkodliwy wpływ na organizm człowieka rozpoznano dopiero na początku XX w. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube o średnicy powyżej 5 μm , zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzolitów o dużej średnicy mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, tzn. takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 μm , mają grubość mniejszą od 3 μm , a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie za sobą ryzyko zdrowotne. Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- pylica azbestowa (azbestoza) – rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych, powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej,
- zmiany opłucnowe – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe, powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej,
- rak płuc – najczęściej powodowanym przez azbest nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli.

Ekspozycja na azbest powoduje powstawanie międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej. Jest to postępująca choroba prowadząca do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25 – 40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów. Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/m³ powietrza w pomiarach 24-godzinnych. Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w Warszawie, Katowicach, Łodzi. Na obszarze analizowanej gminy nie prowadzono podobnych badań, dlatego brak danych dotyczących stężeń włókien azbestu na tym terenie. Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób w przeszłości narażonych zawodowo oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu pochodzącym z tzw. „dzikich” wysypisk odpadów – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie - w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Polska powinna zostać objęta stałym monitoringiem stanu zdrowia ludności narażonej na oddziaływanie azbestu, gdyż zagrożenie to stale zwiększa się na skutek nie usunięcia przyczyn zachorowalności. Usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy lub na własną rękę zwiększa zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

4. PROCEDURY DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA Z AZBESTEM ORAZ ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Poniższe procedury obejmują najważniejsze zasady dotyczące bezpiecznego postępowaniem z wyrobami zawierającymi azbest oraz odpadami azbestowymi w Polsce. Zostały opracowane na podstawie „Zbioru przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” Ministerstwa Gospodarki. Są one kierowane zarówno do użytkowników wyrobów zawierających azbest, wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jak i transportujących i zagospodarowujących odpady azbestowe na składowiskach. Uwzględniają one aktualnie obowiązujące przepisy prawne w zakresie azbestu. Ich prawidłowe przestrzeganie daje możliwość ograniczenia do minimum zagrożeń związanych z azbestem. Szczegółowy opis tych procedur został zamieszczony poniżej.

4.1 *Użytkowanie wyrobów zawierających azbest*

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia „**Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest**” (załącznik nr 1 do rozporządzenia¹). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn.:

- po 5-u latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone (**III stopień pilności**),
- po roku, jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne uszkodzenia (**II stopień pilności**).

¹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2010 nr 162 poz. 1089)

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte (**I stopień pilności**).

Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przechowywania oceny łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.

Wyroby zawierające azbest, instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz usunięte wyroby zawierające azbest **inwentaryzuje się poprzez sporządzenie „spisu z natury”**. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest ujmuje wynik inwentaryzacji w „**Informacji o wyrobach zawierających azbest**” stanowiącej załącznik nr 3 do rozporządzenia² i przedkłada ją corocznie w terminie do dnia 31 stycznia właściwemu marszałkowi województwa. Osoba fizyczna niebędąca przedsiębiorcą przedkłada informację odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Od początku 2013 r. obowiązuje nowy sposób składania informacji, który określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 24). Obecnie zgodnie z wymogami rozporządzenia informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do Bazy Azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem **www.bazaazbestowa.gov.pl** prowadzonej w formie elektronicznej przy użyciu systemu teleinformatycznego.

² Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31)

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (zał. nr 1 do rozporządzenia),
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Przez cały czas użytkowania wyrobów zawierających azbest w obiekcie lub nieruchomości, właściciel lub zarządca ma obowiązek przeprowadzania bieżącej kontroli stanu oraz konserwacji tych wyrobów. Pracownicy dokonujący takich prac i czynności powinni być odpowiednio przeszkoleni w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, a także odpowiednio wyposażeni we właściwą odzież i środki ochronne.

4.2 *Usuwanie wyrobów zawierających azbest*

W związku z dużym zagrożeniem, jakie może spowodować niewłaściwe usuwanie wyrobów zawierających azbest (opisane w rozdziale 3), ich demontażu powinny dokonywać specjalistyczne firmy, których pracownicy posiadają odpowiednie przeszkolenia bhp do prac przy azbecie oraz są zaopatrzeni w specjalistyczny sprzęt, który zabezpiecza ich samych, a także pobliski teren przed działaniem szkodliwych włókien azbestowych. Ewidencja takich firm znajduje się w Bazie

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Gospodarki i stanowiącej jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. W załączniku 4 do niniejszego Programu przedstawiono firmy zajmujące się m.in. demontażem wyrobów azbestowych na terenie województwa świętokrzyskiego (stan na dzień 01.09.2014).

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczną odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze białoczerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Uwaga! Zagrożenie azbestem- krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zmiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrome rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalane przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych.

Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

- kartę ewidencji odpadu,
- kartę przekazania odpadów.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysoko-skutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

4.3 *Transport i zagospodarowanie odpadów azbestowych*

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do składowania odpadów zawierających azbest przez firmę posiadającą odpowiednie uprawnienia zgodnie z Ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2011 nr 227 poz. 1367 z późn. zm.)

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

oraz przepisami Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 21) . Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane jedynie poprzez składowanie na specjalnie wydzielonych kwaterach na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne lub na składowiskach odpadów niebezpiecznych. Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Szczegółowe wymagania dotyczące składowania odpadów azbestowych są zawarte w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 523).

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni. Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Składowanie odpadów azbestowych należy zakończyć na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia, a następnie składowisko odpadów wypełnia się ziemią do poziomu terenu.

W załączniku nr 5 do niniejszego opracowania przedstawiono szczegółowe informacje na temat jedyne go ogólnodostępnego składowiska odpadów azbestowych znajdującego się na terenie województwa świętokrzyskiego.

5. REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Najważniejszym dokumentem programowym dotyczącym tematyki usuwania azbestu z terenu kraju jest Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKzA). Rozpoczynając przegląd aktów prawnych dotyczących azbestu należy rozpocząć od poznania celów i zadań jakie postawił POKzA przed władzami samorządowymi i mieszkańcami gmin.

Cele POKzA to w szczególności:

- Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

POKzA wyznacza realizację konkretnych zadań na każdym szczeblu administracji (rządowym, samorządowym) w podziale na 5 bloków tematycznych:

- Zadania legislacyjne,
- Działania edukacyjno-informacyjne, szkolenia,
- Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- Monitoring realizacji POKzA,
- Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony środowiska.

Do zadań jakie POKzA wyznacza gminom należą m. in.:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

1. Gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.gov.pl;
2. Przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania wyrobów zawierających azbest;
3. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w POKzA;
4. Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
5. Współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest;
6. Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
7. Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację POKzA;
8. Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Duża część ww. kwestii znajduje się już w przepisach prawnych w postaci krajowych ustaw i rozporządzeń, dla których ramy ustalają m. in. Dyrektywy Unii Europejskiej.:

- Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu,
- Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy,

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy.

Najważniejszych krajowe przepisy prawne regulujące kwestię azbestu zostały wymienione i opisane w poniższej tabeli:

Tabela 1 Wykaz krajowych aktów prawnych dotyczących azbestu.

WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST	
Przepis	Podstawowe zapisy dotyczące azbestu
Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2004 nr 3 poz.20 z późn. zm.)	- zgodnie z ustawą azbestem nazywane są następujące włókniste krzemiany: ➤ azbest chryzotylowy, nr CAS 12001-29-5, ➤ azbest krokidolitowy, nr CAS 12001-28-4, ➤ azbest amozytowy (gruenerytowy), nr CAS 12172-73-5, ➤ azbest antofilitowy, nr CAS 77536-67-5, ➤ azbest tremolitowy, nr CAS 77536-68-6, ➤ azbest aktynolitowy, nr CAS 77536-66-4. - ustawa zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec, - zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Wyjątek stanowi tylko azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy, - ustawa praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce, pozostał problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów, - ustawa porządkuje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.
Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2010 nr 243 poz. 1623 z późn. zm.)	Ustawa w art. 30 ust. 3 wskazuje na możliwość nałożenia w drodze decyzji przez właściwy organ obowiązku uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: - zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia - pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków, - pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, - wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.
Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 1232 z późn. zm.)	Ustawa w art. 162. odnosi się do wyrobów azbestowych poprzez następujące zapisy: - wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji, - wykorzystujące substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska jest obowiązany do dokumentowania rodzaju, ilości i miejsc ich występowania oraz sposobu ich eliminowania, - wykorzystujące substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinien okresowo przedkładać marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania, z zastrzeżeniem ust. 4–6, - osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska w formie uproszczonej; w tym przypadku przepisów ust. 2 nie stosuje się, - informacje w formie uproszczonej przedkłada się wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, - wójt, burmistrz lub prezydent miasta okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, -marszałek województwa prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, - przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do instalacji i urządzeń, w których substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska są lub były wykorzystywane, -sposób postępowania z eliminowanymi substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, a także instalacjami i urządzeniami, w których są lub były one wykorzystywane, określają przepisy ustawy o odpadach.
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. 2003 nr 120 poz.	Rozporządzenie określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (zwanego "planem bioz") oraz szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (wyroby zawierające azbest).

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

1126).	
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2004 nr 7 poz. 649, zmienione Dz. U. 2010 nr 162 poz. 1089)	- rozporządzenie określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest; warunki przygotowania do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania; wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest, - prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu terenowemu organowi nadzoru budowlanego, - wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z miejsca, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu w terminie, co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.
Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. 2005 nr 216 poz. 1824)	Rozporządzenie określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.
Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. 2005 nr 189 poz.1603)	Rozporządzenie wymienia wykaz bezpłatnych leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie, sposób realizacji recept oraz tryb rozliczania przez oddziały wojewódzkie Narodowego Funduszu Zdrowia z budżetem państwa kosztów tych leków.
Rozporządzenie	Rozporządzenie określa terminy, sposoby przedkładania marszałkowi województwa przez organa władz

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U.2009 nr 124 poz. 1033)	samorządowych informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U.2013 nr 0 poz. 24)	Rozporządzenie to zmienia powyższe (Dz. U.2009 nr 124 poz. 1033) w zakresie sposobu przedkładania informacji dotyczących wyrobów zawierających azbest. Od 2013 r. są one bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl prowadzonej w formie elektronicznej przy użyciu systemu teleinformatycznego w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy o informatyzacji. Zmienia się także brzmienie działu 1 załącznika do rozporządzenia.
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U.2013 nr 0 poz. 25)	Rozporządzenie w sposób szczegółowy określa zasady prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest, który stanowi integralną część bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl .
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w	Rozporządzenie określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest: a) pyły zawierające azbest chryzotyl - 1,0 mg/m ³ , - włókna respirabilne - 0,2 włókien w cm ³ ,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U.2002 nr 217 poz. 1833 z późn. zm)	b) pyły zawierające azbest krokidolit - 0,5 mg/m³, - włókna respirabilne - 0,2 włókien w cm³.
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2010 nr 16 poz. 87)	Wartość odniesienia dla azbestu (włókna na m³) wynosi uśredniona 2350 w ciągu godziny i 250 dla roku kalendarzowego.
Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 nr 8 poz. 31)	- rozporządzenie informuje, że instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz użytkowane bez zabezpieczenia drogi i pozostawione w ziemi wyłączone z użytkowania rury azbestowo-cementowe należy oznakować (wzór oznakowania został zamieszczony w załączniku 1 do rozporządzenia), - rozporządzenie określa także, że właściciele lub zarządcy nieruchomości są zobowiązani do sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i do przekazania jej wójtowi gminy lub burmistrzowi miasta oraz corocznego aktualizowania. Ponadto, wyroby azbestowe mogą być wykorzystywane nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r, Zgodnie z przyjętym przez Radę Ministrów Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, każda z gmin opracowuje we własnym zakresie gminny program usuwania azbestu.
ODPADY AZBESTOWE	
Przepis	Podstawowe zapisy dotyczące azbestu
Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 21)	- ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów , - przedstawiono w niej obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym niebezpiecznych odpadów azbestowych, - reguluje całokształt spraw administracyjnych, związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów, a także

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów, - w stosunku do poprzedniej wersji ustawy zniesiona została możliwość unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych – jedyną dopuszczalną formą jest unieszkodliwianie poprzez składowanie na specjalnie wydzielonych kwaterach na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne lub na składowiskach odpadów niebezpiecznych.
Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2011 nr 227 poz. 1367 z późn. zm.)	- ustawa określa zasady prowadzenia działalności w zakresie krajowego i międzynarodowego przewozu drogowego, kolejną i żegluga śródlądową towarów niebezpiecznych oraz organy i jednostki realizujące zadania związane z tym przewozem, - wskazuje, że przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – <i>Jednolity tekst Umowy ADR</i> (Dz.U. z 2011r Nr 110, poz. 641), - przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. nr 112 poz. 1206)	Na liście odpadów niebezpiecznych sklasyfikowane są następujące kody odpadów azbestowych: 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła) 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 249, poz. 1673)	Rozporządzenie określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów (w tym azbestowych) celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania.
Rozporządzenie	Rozporządzenia wymienia odpady, które mogą być

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1595).	składowane nieselektywnie: 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest Oznacza to, że odpady obu grup mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Natomiast nie wolno tych odpadów mieszać i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 523)	Rozporządzenia określa szczegółowe wymagania dotyczące lokalizacji, budowy i prowadzenia składowiska odpadów, w tym składowisk odpadów azbestowych (§ 19).

6. DANE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH W GMINIE DWIKOZY

6.1 *Ogólna charakterystyka Gminy Dwikozy*

Gmina Dwikozy jest gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie sandomierskim, w odległości ok. 100 km na wschód od ośrodka wojewódzkiego – Kielc oraz ok. 8 km na północ od ośrodka powiatowego – Sandomierza. Zajmuje powierzchnię 85 km², z czego 70,48 km² stanowią użytki rolne (ok.83% powierzchni gminy), a 3,10 km² zajmują kompleksy leśne (niecałe 4% powierzchni gminy).

Siedzibą władz gminnych jest miejscowość Dwikozy, która położona jest w centralnej części gminy. W skład gminy wchodzi obecnie 23 sołectwa. Są to:

Bożydar, Buczek, Czermin, Dwikozy, Gałkowice, Góry Wysokie, Kamień Łukawski, Kępa Chwałowska, Kolonia Gałkowice, Mściów, Nowe Kichary, Nowy Garbów, Nowy Kamień, Romanówka, Rzeczyca Mokra, Rzeczyca Sucha, Słupcza, Stare Kichary, Stary Garbów, Szczytniki, Winiarki, Winiary.

Ludność gminy Dwikozy zgodnie z najnowszymi danymi to 9 015 osób.

Pod względem geograficznym gmina Dwikozy położona jest w dolinie rzeki Wisły na pograniczu Kotliny Sandomierskiej i Wyżyny Kieleckiej. Przeważająca część gminy

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

położona jest na Wyżynie Sandomierskiej wchodzącej w skład Wyżyny Kieleckiej. Wysoczyzna lessowa wznosi się na wysokości od 150 do 210 m n.p.m.

Obszary chronione na terenie gminy Dwikozy:

Rezerwat przyrody Wisła pod Zawichostem – rezerwat przyrody znajdujący się na terenie województw: lubelskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego.

Położony w dolinie Wisły o łącznej powierzchni 1264 ha, z czego 144,57 ha na terenie gminy Dwikozy. Został powołany Zarządzeniem Wojewódzkiej Rady Ochrony Przyrody w Lublinie z dnia 15 lutego 2008 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrod oraz Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego nr 12/2008 z 9 października 2008 w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. z 15 października 2008 nr 217, poz. 2907). Przedmiot ochrony (według aktu powołującego) jest tu zachowanie stanowisk lęgowych, miejsc żerowania oraz odpoczynku podczas wędrówek rzadkich i charakterystycznych dla doliny Wisły gatunków ptaków.

Rezerwat przyrody "Góry Pieprzowe".

Rezerwat przyrody "Góry Pieprzowe" został utworzony w 1979r. Jest to rezerwat stepowy, gdzie ochronie podlega fragment muraw i zarośli ksero-termicznych z interesującą fauną owadów oraz odsłonięcia iłupków kambryjskich. Obszar ten posiada różnorodne walory przyrodnicze, a każdy z nich uzasadnia ochronę tego terenu. Jest to m.in. największe skupisko pod względem występujących gatunków dzikiej róży w Polsce.

Wychodnie skał kambryjskich sprzed ok. 500 mln lat, które z uwagi na wielkość i charakter odkrywki, są ewenementem geologicznym na terenie Polski. Powierzchnia rezerwatu wynosi 18,01 ha. Większa część rezerwatu licząc powierzchnię wraz z otuliną położona jest na terenie gm. Dwikozy w miejscowości Kamień Łukawski, pozostała niewielka część znajduje się na terenie Sandomierza.

Obszar Natura 2000 - Góry Pieprzowe

Powierzchnia obszaru chronionego – 76,95 ha. Kod obszaru: PLH260022. Forma ochrony: specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Ostoja Góry Pieprzowe obejmuje część krawędzi Wyżyny Sandomierskiej wraz z występującymi tu wąwozami oraz część doliny Wisły. Na zachodzie obszar chroniony rozpoczyna

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

się w pobliżu skrzyżowania ul. Kwiatkowskiego i ul. Lubelskiej w Sandomierzu, omijając Cmentarz Krukowski, dalej przebiega w kierunku wschodnim obejmując w całości rezerwat Góry Pieprzowe i stanowisko dokumentacyjne „Kamień Plebański”, mając swoją granicę na wschodnie w pobliżu mostu kolejowego na Wiśle w gm. Dwikozy. Do ostoi Góry Pieprzowe przylega od południa Obszar Natura 2000 Tarnobrzaska Dolina Wisły obejmując m.in. część Doliny Wisły w Sandomierzu oraz znajdujące obok Gór Pieprzowych na granicy Miasta Sandomierz i Gminy Dwikozy starorzecze Wisły.

Mapa 1 Gmina Dwikozy na tle powiatu sandomierskiego (źródło: www.gminy.pl)

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

6.2 *Metodyka inwentaryzacji*

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dwikozy miała za zadanie: obliczenie powierzchni dachów, na których znajdował się azbest, oszacowanie ilości azbestu magazynowanego na posesjach mieszkańców, określenie obecnego stopnia pilności usuwania tych wyrobów, sprawdzenie danych własnościowych nieruchomości, na terenie których znajdował się azbest.

Inwentaryzację przeprowadzono wg ogólnie obowiązującej metodyki poprzez wykonanie wizyt terenowych i dokonanie tzw. „spisu z natury” ilości i stanu wyrobów azbestowych. W trakcie każdej wizyty został przeprowadzony wywiad w celu zlokalizowania wyrobów zawierających azbest na terenie nieruchomości. Inspektorzy terenowi dokonujący inwentaryzacji dysponowali odpowiednimi narzędziami oraz wiedzą do dokładnego określenia ilości wyrobów azbestowych w każdym budynku oraz azbestu magazynowanego.

W celu wykonania dokładnej i rzetelnej inwentaryzacji inspektorom terenowym zostały udostępnione materiały źródłowe w postaci map topograficznych, map ewidencyjnych Gminy Dwikozy i inne pomocne do poruszania się w terenie i właściwej identyfikacji wyrobów zawierających azbest.

W trakcie wykonywania inwentaryzacji inspektorzy terenowi posługiwali się ankietą, sporządzoną na podstawie wzoru formularza oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (Załącznik 3). Dane z przeprowadzonej inwentaryzacji zostały wprowadzone do Bazy Azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl).

Dodatkowo, zgodnie z nowymi wymogami odnośnie inwentaryzacji wyrobów azbestowych na terenach gmin, przy użyciu odpowiednich programów przeznaczonych do analizy przestrzennej danych (GIS), utworzono warstwę obrysów obiektów umożliwiającą eksport wyników inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest do formatu *.shp i *.pdf. Warstwa taka obrazuje rozmieszczenie obiektów na terenie gminy, a przypisane do każdego obiektu atrybuty takie jak: nr TERYT, nr obrębu ewidencyjnego, nr działki ewidencyjnej, ilość wyrobów zawierających azbest, informacja o wyrobie zmagazynowanym, pozwalają na dokładne jego scharakteryzowanie.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Należy podkreślić, że przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest nie zdejmuje z właścicieli nieruchomości obowiązku dokonania oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Obowiązki właściciela nieruchomości, na terenie której występuje azbest zostały opisane w rozdziale 4.1.

6.3 Wyniki inwentaryzacji

Płyty azbestowo-cementowe, popularnie zwane eternitem, należą do najpowszechniej stosowanych w naszym kraju wyrobów zawierających szkodliwe włókna azbestowe. Podczas przeprowadzonej inwentaryzacji **na terenie Gminy Dwikozy zidentyfikowano płyty azbestowo-cementowe o łącznej powierzchni:**

293 314 m²

Wyróżniamy dwa rodzaje płyt azbestowo-cementowych, używanych jako pokrycia dachów:

- Płyty azbestowo-cementowe płaskie (tzw. karo)
- Płyty azbestowo-cementowe faliste

Poniższa tabela przedstawia podział tych wyrobów wraz z przelicznikiem wagowym:

Tabela 2 Rodzaje płyt azbestowo-cementowych stosowanych w Polsce³.

Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Jednostka miary	Przelicznik na [kg]
W01	Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	17 06 05	m ² , kg	11
W02	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	17 06 05	m ² , kg	11

Zastosowany w powyższych tabelach przelicznik m² i m na kg, daje możliwość obliczenia masy płyt azbestowo-cementowych. Posłuży nam on do analizy ilościowej i finansowej kosztów Programu, a także ułatwi późniejszy monitoring jego realizacji. Można więc stwierdzić, że **całkowita masa wyrobów azbestowych w Gminie Dwikozy wynosi:**

³ Źródło: Ministerstwo Gospodarki, www.bazaazbestowa.gov.pl

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

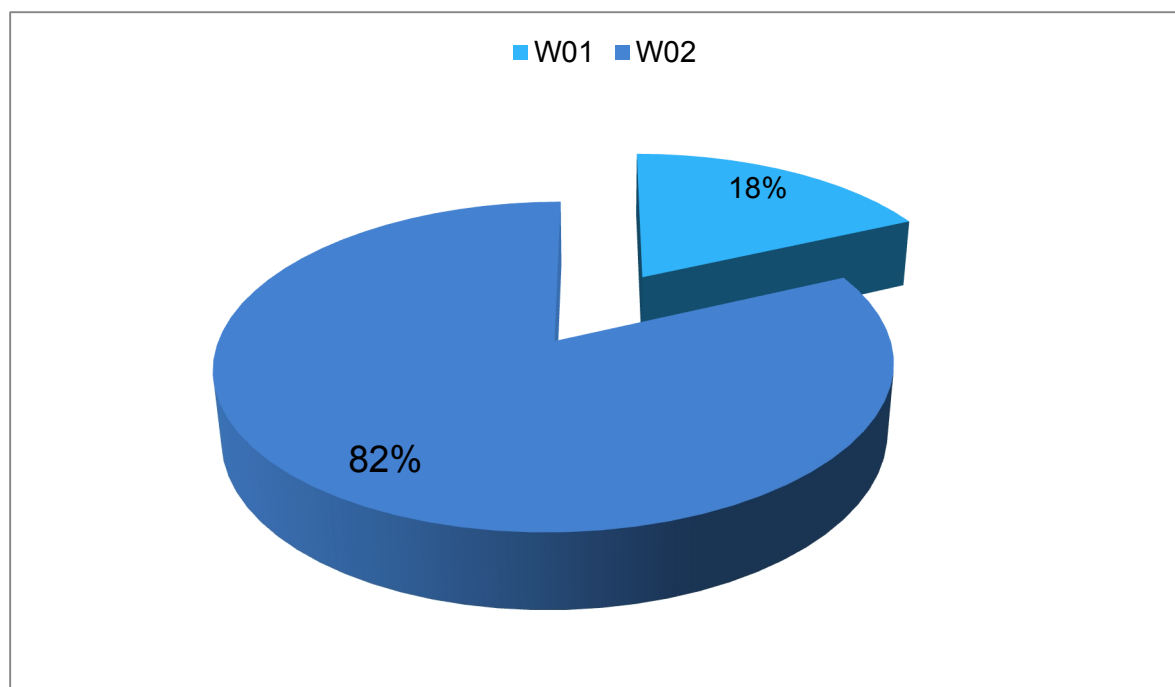
3 226 454 kg.

Poniżej przedstawiono dokładniejszą analizę wyników przeprowadzonej inwentaryzacji w Gminie Dwikozy, w podziale na poszczególne parametry.

A/ Rodzaj wyrobu zawierającego azbest

Tabela 3 Ilość wyrobów zawierających azbest w Gminie Dwikozy ze względu na ich rodzaj.

Kod wyrobu	Pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
	os. fizyczne	os. prawne	RAZEM
W01	584 913	0	584 913
W02	2 590 688	50 853	2 641 541
SUMA	3 175 601	50 853	3 226 454

Wykres 1 Procentowy udział poszczególnych rodzajów wyrobów azbestowych w Gminie Dwikozy.

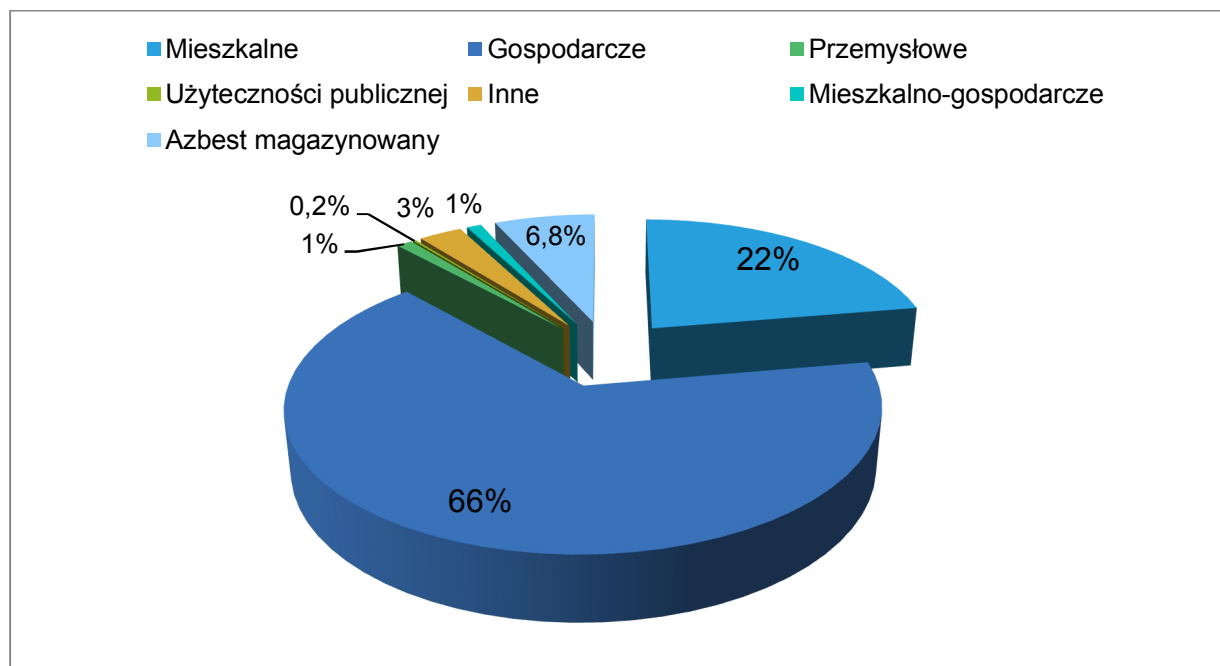
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

B/ Rodzaje zabudowy pokrytej wyrobami azbestowymi oraz azbest magazynowany w Gminie Dwikozy

Tabela 4 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych rodzajach budynków oraz azbest magazynowany w Gminie Dwikozy.

Rodzaje budynków	Ilość [kg]
Mieszkalne	719 949
Gospodarcze	2 123 473
Przemysłowe	33 880
Użyteczności publicznej	6 248
Inne	93 236
Mieszkalno-gospodarcze	31 482
Azbest magazynowany	218 186

Wykres 2 Procentowy udział poszczególnych rodzajów zabudowy pokrytej wyrobami azbestowymi oraz azbest magazynowany w Gminie Dwikozy.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

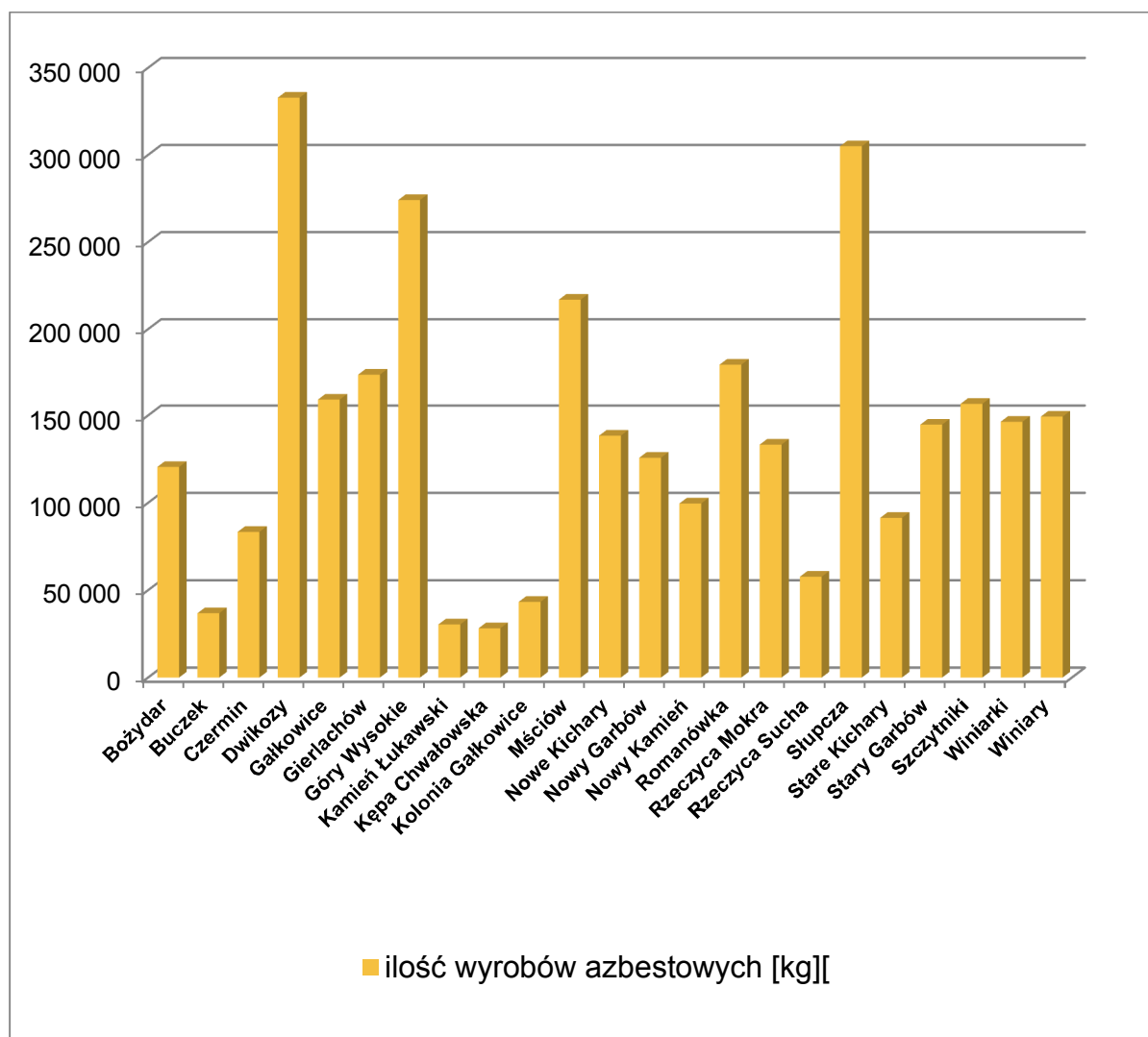
C/ Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach

Tabela 5 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach Gminy Dwikozy.

Lp.	Sołectwo	Pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
		os. fizyczne	os. prawne	RAZEM
1	Bożydar	120 505	0	120 505
2	Buczek	36 795	0	36 795
3	Czermin	83 325	0	83 325
4	Dwikozy	331 188	1 650	332 838
5	Gałkowice	159 050	0	159 050
6	Gierlachów	173 315	0	173 315
7	Góry Wysokie	258 588	15 510	274 098
8	Kamień Łukawski	30 382	0	30 382
9	Kępa Chwałowska	28 193	0	28 193
10	Kolonia Gałkowice	43 318	0	43 318
11	Mściów	214 159	2 750	216 909
12	Nowe Kichary	138 402	0	138 402
13	Nowy Garbów	125 763	0	125 763
14	Nowy Kamień	99 605	0	99 605
15	Romanówka	179 014	583	179 597
16	Rzeczyca Mokra	110 847	22 440	133 287
17	Rzeczyca Sucha	57 684	0	57 684
18	Słupcza	304 964	0	304 964
19	Stare Kichary	91 388	0	91 388
20	Stary Garbów	142 758	1 980	144 738
21	Szczytniki	155 958	660	156 618
22	Winiarki	146 366	0	146 366
23	Winiary	144 034	5 280	149 314

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Wykres 3 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach Gminy Dwikozy.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

D/ Ilość wyrobów azbestowych na 1 km² powierzchni Gminy Dwikozy

Tabela 6 Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni Gminy Dwikozy.

Miejsce	Powierzchnia Gminy [km ²]	Masa płyt [Mg]	Ilość płyt [Mg/km ²]
Gmina Dwikozy	85,00	3 226,454	37,96

E/ Stan techniczny wyrobów azbestowych

Tabela 7 Stan techniczny wyrobów azbestowych w Gminie Dwikozy.

Stopień pilności*	Ilość wyrobów azbestowych [kg]
I	227 239
II	149 193
III	2 850 022

***Stopień pilności I** - wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy)

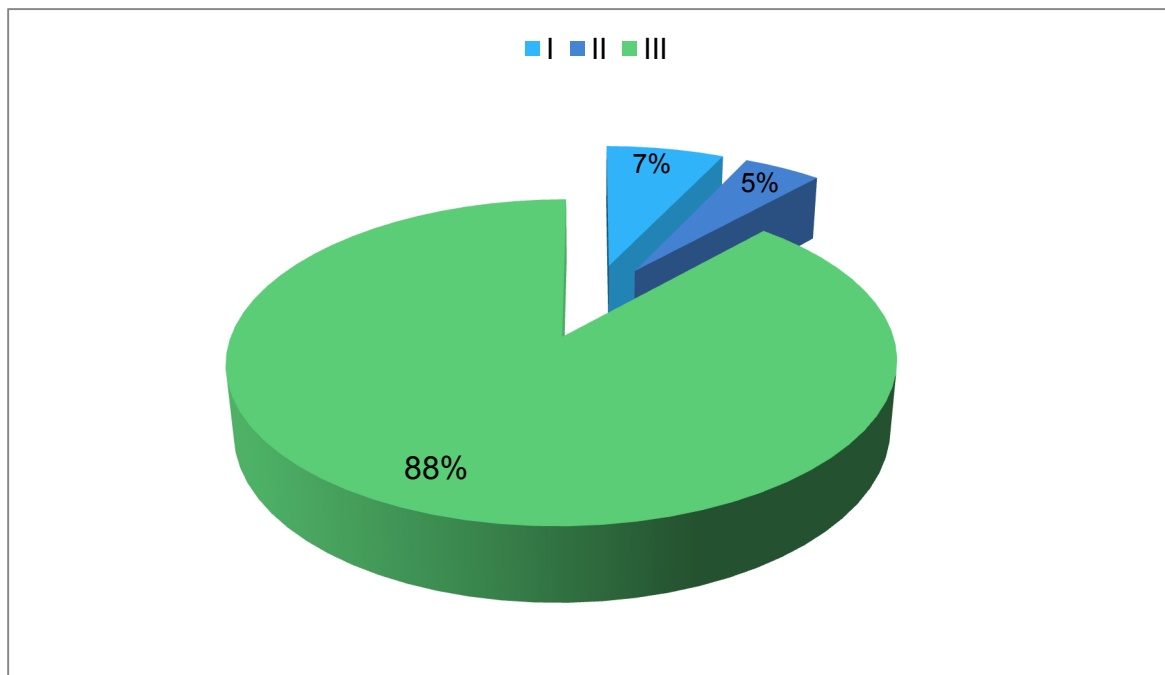
Stopień pilności II - wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III - wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat⁴

⁴ Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Wykres 4 Procentowy podział stopnia pilności usuwania wyrobów zawierających azbest w Gminie Dwikozy.

WNIOSKI

Z przedstawionych w powyższej analizie wyników można wysunąć następujące wnioski:

- w Gminie Dwikozy przeważającą część wyrobów zawierających azbest stanowią płyty faliste (82%),
- najwięcej wyrobów azbestowych znajduje się na budynkach gospodarczych (2 123 473 kg), co stanowi 66% wszystkich wyrobów azbestowych na terenie Gminy Dwikozy,
- najwięcej wyrobów azbestowych jest zlokalizowanych na terenie sołectwa Dwikozy (332 838 kg), co wynika z największej liczby ludności i największego zagęszczenia budynków,
- ilość wyrobów azbestowych w Gminie Dwikozy w przeliczeniu na 1 km² wynosi 37,96 Mg/km² i jest zbliżona do średniej krajowej (obliczonej na podstawie szacunkowych danych ilości wyrobów azbestowych występujących na terenie Polski, która wynosi ok. 40 Mg/km²),
- stan techniczny wyrobów zawierających azbest charakteryzowany poprzez stopień pilności ich usunięcia wskazuje na pilną potrzebę pozbycia się 7% eternitu (I stopień

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

pilności) – w tym głównie azbest magazynowany, powtórna ocenę w ciągu roku 5% eternitu (II stopień pilności) i powtórna ocenę do 5 lat pozostałych 88% eternitu (III stopień pilności) zlokalizowanego w Gminie Dwikozy.

7. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Harmonogram realizacji Programu został podzielony na dwa etapy, dla których wyznaczono cele związane z planowanymi zadaniami na najbliższe lata tzw. cele krótkookresowe oraz zadania z perspektywą na kolejne lata, aż do końca trwania Programu tzw. cele długookresowe.

ETAP I - 2014 – 2019 (Cele krótkookresowe) – intensyfikacja podjętych działań związanych z usuwaniem azbestu, edukacją i pozyskiwaniem funduszy na ten cel

ETAP II - 2020 – 2032 (Cele długookresowe) – podtrzymanie dotychczasowych kierunków działań, ich okresowy monitoring i ewentualna aktualizacja

Tabela 8 Harmonogram realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY DWIKOZY NA LATA 2014-2032		
Lp.	CELE KRÓTKOOKRESOWE	Termin realizacji
1	Opracowanie i uchwalenie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dwikozy na lata 2014-2032”	2014 r.
2	Utworzenie bazy danych wyrobów zawierających azbest	2014 r.
3	Wykonanie mapy obiektów zawierających azbest w postaci warstwy .shp	2014 r.
4	Działania informacyjno – edukacyjne w tym:	
4.1	<i>Spotkania z mieszkańcami gminy, którzy zgłosili chęć usunięcia wyrobów zawierających azbest – udzielenie informacji na temat procedur postępowania z wyrobami zawierającymi azbest</i>	2014 – 2019 r.
4.2	<i>Zorganizowanie kampanii edukacyjnej dla mieszkańców, którzy</i>	2015 r.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	<i>jeszcze nie zgłosili chęci usuwania wyrobów – zapoznanie z gminnym Programem i możliwościami finansowania</i>	
4.3	<i>Szkolenia dla OSP i innych podmiotów nt. dobrych praktykach przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest</i>	2014 – 2019 r.
4.4	<i>Inne działania informacyjno - edukacyjne m.in.: informacja w lokalnej prasie, na stronie internetowej gminy, ogłoszenia w UG, na tablicach ogłoszeń, ulotki, informowanie mieszkańców w Urzędzie Gminy, zajęcia w szkołach)</i>	2014 – 2019 r.
5	Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu w kolejnych latach	2014 – 2019 r.
6	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy W tym:	
6.1	<i>Wyłonienie wykonawców zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dwikozy w kolejnych latach</i>	2014 – 2019 r.
6.2	<i>Wyroby zawierające azbest: I stopień pilności – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest</i>	2014 - 2015r.
6.3	<i>Wyroby zawierające azbest: II stopień pilności – ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest</i>	2015 r.
6.4	<i>Wyroby zawierające azbest: III stopień pilności – ponowna ocena w terminie do 5 lat Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest</i>	2019 r.
6.5	<i>Odbiór składowanych odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych i innych;</i>	2014 – 2019r.
6.6	<i>Likwidacja dzikich wysypisk (jeśli będą stwierdzone) z odpadami zawierającymi azbest (transport na składowisko odpadów)</i>	2014 - 2019r.
7	Monitorowanie realizacji pierwszego etapu Programu i coroczne raportowanie– przedstawienie wyników Radzie Gminy	2014 – 2019 r.
8	Ponowna aktualizacji inwentaryzacji i Programu po 5 latach	2019 r.
Lp.	CELE DŁUGOOKRESOWE	Termin realizacji
1	Monitorowanie i stała aktualizacja danych zawartych w Bazie Azbestowej	2020 – 2032 r.
2	Aktualizacja mapy obiektów zawierających azbest w zobrazowanych postaci warstwy .shp	2020 – 2032 r.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

3	Aktualizacja Programu w przypadku znaczących zmian w legislacji, finansowaniu lub zasadach realizacji (zalecane co 5 lat)	2020 – 2032 r.
4	Stałe podnoszenie świadomości mieszkańców i innych podmiotów z terenu gminy w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia ludzkiego oraz w zakresie bezpiecznego postępowania z azbestem	2020 – 2032 r.
5	Pozyskanie funduszy na realizację Programu ze źródeł zewnętrznych	2020 – 2032 r.
6	Stopniowe usuwanie wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy – w pierwszej kolejności magazynowanych, zaklasyfikowanych do I stopnia pilności oraz na bieżąco wyrobów zgłaszanych przez mieszkańców do demontażu, transportu i utylizacji	2020 – 2032 r.
7	Raportowanie realizacji Programu i ocena jego skuteczności (corocznie)	2020 – 2032 r.

Pierwsze trzy cele krótkookresowe zostały już zrealizowane. Są one kluczowe, gdyż umożliwiają rozpoczęcie kolejnych działań i monitoring realizacji całego Programu.

W wyniku realizacji wszystkich podstawowych założeń przyjętych w Programie, zakładane tempo usuwania wyrobów zawierających azbest powinno przedstawiać się następująco:

Tabela 9 Prognozowane tempo usuwania wyrobów zawierających azbest

ETAP HARMONOGRAMU	PROGNOZOWANA ILOŚĆ USUNIĘTYCH WYROBÓW [%]	ROK	PROGNOZOWA ILOŚĆ WYROBÓW USUWANYCH W KOLEJNYCH LATACH	
			%	Mg
I	24 %	2014	3	96,794
		2015	4	129,058
		2016	4	129,058
		2017	4	129,058
		2018	4	129,058
		2019	5	161,323
II	76 %	2020	5	161,323
		2021	5	161,323
		2022	5	161,323
		2023	5	161,323

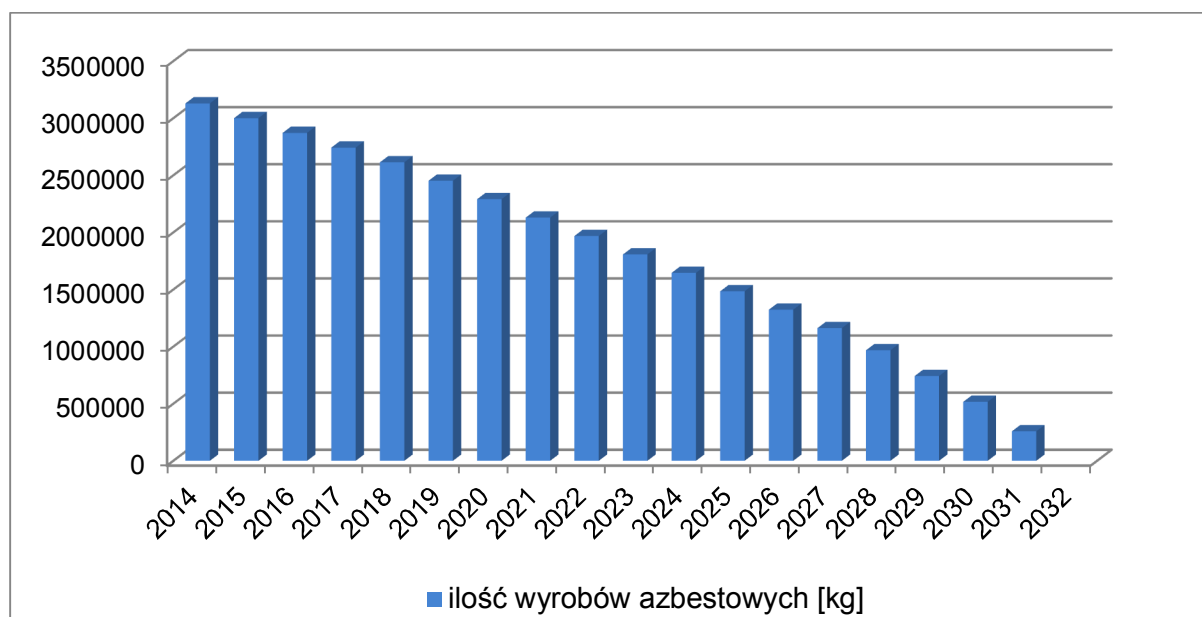
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	2024	5	161,323
	2025	5	161,323
	2026	5	161,323
	2027	5	161,323
	2028	6	193,587
	2029	7	225,852
	2030	7	225,852
	2031	8	258,116
	2032	8	258,116

W pierwszym etapie realizacji Programu całkowita prognozowana ilość usuniętych wyrobów azbestowych wynosi 24%, natomiast w drugim etapie 76%.

Założono, że przy rosnącej świadomości mieszkańców i intensyfikacji działań związanych z pozyskiwaniem środków ilość usuwanych wyrobów będzie z roku na rok systematycznie się zwiększać, aż osiągnie stały poziom 5%/rok (w 2019 r.). Poziom ten powinien się utrzymywać przez następne 8 lat, a w kolejnych latach realizacji Programu powinien być zwiększony do 6% - 8 % rocznie. Spadek ilości wyrobów zawierających azbest związany z realizacją założonego harmonogramu przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5 Spadek ilości wyrobów zawierających azbest usuwanych z terenu Gminy Dwikozy.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Należy zaznaczyć, że przedstawiona wyżej prognoza ma jedynie charakter poglądowy i służy zobrazowaniu potrzeb wynikających z pozbywania się wyrobów azbestowych regularnie w każdym roku, tak aby zrealizować główne założenie całkowitej eliminacji tych wyrobów z terenu Gminy Dwikozy do 2032 r.

Oczywiście okres realizacji Programu jest tak długi, że nie da się do końca przewidzieć wszystkich uwarunkowań, a jedynie można zakładać, że będą one sprzyjały stałej eliminacji azbestu.

8. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU

Przy szacowaniu kosztów realizacji programu zostały wzięte pod uwagę aktualnie obowiązujące ceny, które wynikają z rozeznania rynku. Ceny usług związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest wyliczono na podstawie ofert składanych przez firmy posiadające zezwolenie na demontaż, transport i utylizację azbestu z terenu województwa świętokrzyskiego. Należy brać pod uwagę zmienność kosztów realizacji Programu, szczególnie w odniesieniu do drugiego etapu jego realizacji.

Koszty realizacji Programu zostały podzielone na:

- Koszty prowadzenia Programu (aktualizacja Programu, działania informacyjno-edukacyjne)
- Koszty usuwania wyrobów zawierających azbest (demontaż, transport, utylizacja)

8.1 *Wyliczenie kosztów prowadzenia Programu*

Koszty związane z prowadzeniem Programu są nieodłącznym elementem kalkulacji finansowej, gdyż wynikają z harmonogramu jego realizacji. Konieczne jest bowiem przeprowadzanie okresowej aktualizacji Programu (średnio co 5 lat) oraz przeprowadzanie działań informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców gminy. Należy założyć, że przy realizacji tych zadań gmina będzie korzystała z pomocy zewnętrznej, gdyż nie posiada wystarczających instrumentów do ich pełnego przeprowadzenia. W związku z powyższym w poniższej tabeli podano szacunkowe koszty prowadzenia Programu z podziałem na etapy jego realizacji:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Tabela 10 Koszty prowadzenia Programu.

Nazwa zadania	Etap I	Etap II	RAZEM
aktualizacja Programu	10 000,00	20 000,00	30 000,00
Działania informacyjno- edukacyjne	20 000,00	20 000,00	40 000,00
SUMA			70 000,00

8.2 Wyliczenie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest

Przystępując do obliczania kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest, w pierwszej kolejności należy określić kwoty bazowe ich demontażu, transportu i utylizacji. Z przeprowadzonej analizy wśród kilku wybranych firm posiadających odpowiednie zezwolenia na usuwanie azbestu wynika, że w 2014 r. na terenie województwa świętokrzyskiego średnia cena przedstawia się następująco:

Tabela 11 Ceny usuwania wyrobów azbestowych przez uprawnione firmy w 2014 r. dla województwa świętokrzyskiego.

CENA [zł netto/m2]	Demontaż	Transport	Utylizacja*	RAZEM
Indywidualnie (małe ilości)	10,00	2,36	2,64	15,00
Gmina (duże ilości)	5,50	0,66	2,64	8,80
CENA** [zł netto/Mg]				
Indywidualnie (małe ilości)	909,09	214,55	240,00	1 363,64
Gmina (duże ilości)	500,00	60,00	240,00	<u>800,00</u>

*Średnia cena przyjęcia odpadów na najbliższe składowisko w woj. świętokrzyskim:

„Środowisko i Innowacje Sp. z o.o.” Dobrów 8, 28-142 Tuczępy (w odległości 70 km)

**Cena wg przelicznika Ministerstwa Gospodarki, gdzie 1m² = 11 kg

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Dane zaprezentowane w tabeli wskazują na dużą różnicę między cenami oferowanymi za usuwanie azbestu indywidualnie (dla pojedynczego mieszkańca, który chce wymienić dach), a ofertą dla gminy, która ogłasza postępowanie w celu wyłonienia wykonawcy na usuwanie azbestu z terenu gminy w danym roku. Różnice te wynikają z opłacalności przeprowadzenia takiego zadania dla wykonawcy (gotowość sprzętu, ludzi, wykorzystanie transportu). Dlatego też należy podkreślić, że ekonomicznie uzasadnione jest usuwanie azbestu za pośrednictwem Urzędu Gminy Dwikozy, do którego należy składać wnioski na realizację zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Dodatkowym argumentem jest też ułatwiona możliwość pozyskania dotacji na ten cel, o czym szerzej zostało napisane w rozdziale 9. Do dalszej analizy posłuży nam więc kwota 800 zł/Mg jako średnia cena za demontaż, transport i utylizację (w tym 300 zł/Mg za transport i utylizację).

Dla obliczenia całkowitych kosztów usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Dwikozy posłużą nam dane z tabeli 12 w przeliczeniu na cenę za 1 Mg.

Tabela 12 Całkowity koszt usuwania wyrobów zawierających azbest z Gminy Dwikozy.

Rodzaj usuwanego wyrobu	Ilość [Mg]	Cena [zł netto/Mg]	KOSZT [zł netto]
Wyroby azbestowe na dachach	3 008,268	800,00	2 406 614,40
Wyroby azbestowe magazynowane	218,186	300,00	65 455,80
RAZEM			2 472 070,20

8.3 Wyliczenie całkowitego kosztu realizacji Programu

Podsumowując dokonane obliczenia, całkowity koszt realizacji Programu do 2032 r. przedstawia się następująco:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Tabela 13 Całkowity koszt realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dwikozy.

Koszty prowadzenia Programu	70 000,00
Koszty usuwania wyrobów zawierających azbest	2 472 070,20
KOSZT CAŁKOWITY	2 542 070,20

Należy zaznaczyć, że rynek usług związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych jest jeszcze ciągle bardzo dynamiczny. Nie da się więc do końca przewidzieć kosztów realizacji Programu w kolejnych latach. Dlatego też przedstawione wyżej obliczenia mają jedynie charakter poglądowy i mają ułatwić ocenę skali przedsięwzięcia, a tym samym odpowiednio zaplanować działania związane z finansowaniem Programu.

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Jednym z głównych założeń Programu jest wspieranie pozyskiwania środków zewnętrznych na działania zmierzające do oczyszczania terenu z wyrobów zawierających azbest. W innym wypadku koszty ich usuwania, które ze względu na specjalne procedury konieczne do wdrożenia przy pracach z azbestem są bardzo wysokie (co pokazała też powyższa analiza), spoczywały by w większości na właścicielach budynków. Sytuacja taka spowodowała by zapewne nasilenie się nielegalnych praktyk przy usuwaniu azbestu lub brak zainteresowania wymianą szkodliwych wyrobów. Dlatego też konieczne jest udzielanie jak najszerszego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z likwidacją azbestu, a także z monitoringiem zanieczyszczenia środowiska azbestem.

Przeznaczane na wpieranie mieszkańców w walce z azbestem środki wewnętrzne z funduszu gminnego są zdecydowanie niewystarczające w stosunku do zapotrzebowania i mogą się jedynie ograniczyć do częściowego dofinansowania tych działań. Istotne znaczenie ma więc aktywna działalność samorządu w pozyskiwaniu funduszy na usuwanie azbestu.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Obecnie istnieje kilka możliwości uzyskania pomocy finansowej ze źródeł zewnętrznych, takich jak:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) we współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
- Ministerstwo Gospodarki (środki z budżetu państwa)
- Banki (kredyty preferencyjne)

Sposób realizacji programu, wysokość wsparcia, wymagane dokumenty niezbędne do pozyskania wsparcia finansowego dla uczestników ustalane będą zarządzeniem Wójta Gminy Dwikozy.

Szczegółowy opis zasad dofinansowania przedstawia się następująco:

➤ **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach**

ul. Św. Leonarda 7, 25-311 Kielce

tel. (041) 366 15 12 wew.21, faks 366 09 05 wew. 32

e-mail biuro@wfos.com.pl, www.wfos.com.pl

Dzięki zawartej umowie z NFOŚiGW o udostępnienie środków na przedsięwzięcia zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest **w zakresie demontażu, pakowania, transportu i utylizacji azbestu** (w ramach priorytetu III. *Ochrona powierzchni ziemi*), WFOŚiGW w Kielcach w 2014 roku będzie udzielał **dofinansowania w formie dotacji w wysokości do 85% kosztów kwalifikowanych zadania** (35% WFOŚiGW w Kielcach i 50% NFOŚiGW w Warszawie).

Warunkiem pozyskania środków jest:

- Posiadanie przez gminę inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,
- Posiadanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest
- Złożenie karty informacyjnej zadania

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Koszt kwalifikowany dla zadań z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest wylicza się w oparciu o wszystkie wymienione niżej warunki (zgodnie z dokumentem *Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz tryb i zasady udzielania i rozliczania dotacji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach*):

1. koszt jednostkowy łącznie dla demontażu, transportu i unieszkodliwiania nie może przekroczyć kwoty 800 zł/Mg,
2. koszt jednostkowy dla transportu i unieszkodliwiania (bez demontażu) nie może przekroczyć kwoty 400 zł/Mg,
3. 1 m² płyty azbestowo-cementowej waży 11 kg.

Ponadto gmina może również uzyskać dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Kielcach **na przeprowadzenie programu edukacyjnego z zakresu odpowiedniego zagospodarowania odpadów azbestowych** z priorytetu V. Edukacja Ekologiczna (nr 1. Realizacja programów edukacyjnych dotyczących selektywnej zbiórki surowców wtórnych i zagospodarowania odpadów). Dofinansowanie na przedsięwzięcia realizowane w ramach ww. priorytetu mogą być dofinansowane przez WFOŚiGW w Kielcach w wysokości **do 90% kosztów kwalifikowalnych**. Priorytet V. Projekt taki może również być kierowany do firm, które dokonują demontażu wyrobów zawierających azbest (wśród których bardzo często zdarzają się przypadki niewłaściwego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest).

➤ **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie⁵**

ul. Poleczki 33, 02-822 Warszawa

tel. 0 800 38 00 84, faks 022 318-53-30

e-mail: info@arimr.gov.pl, www.arimr.gov.pl

⁵ Informacje na podstawie projektu PROW na lata 2014 – 2020 (przekazany do Komisji Europejskiej do zaopiniowania)

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Tabela 14 Podstawowe działania PROW dające możliwość pozyskania środków na usuwanie azbestu

Działanie	Beneficjenci	Kwoty i wielkość wsparcia	Koszty kwalifikowane związane z usuwaniem azbestu
7.5.1 Modernizacja gospodarstw rolnych	rolnik prowadzący działalność rolniczą w celach zarobkowych lub grupa takich rolników	– do 60% kosztów kwalifikowalnych operacji dla młodych rolników i inwestycji zbiorowych albo – do 50% kosztów kwalifikowalnych operacji w przypadku innych beneficjentów; – nie mniej niż 30% kosztów kwalifikowanych Maksymalna wielkość wsparcia dla beneficjenta, na jedno gospodarstwo (w tym na realizację projektów zbiorowych), w okresie realizacji Programu: – do 900 tys. zł na rozwój produkcji roślin; – do 500 000 zł na inwestycje związane bezpośrednio z budynkami inwentarskimi lub magazynami paszowymi, w gospodarstwach, w których	koszty budowy lub modernizacji budynków lub budowli

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

		prowadzona jest produkcja zwierzęcą; – do 200 000 zł pozostałe. Powyższe limity nie łączą się. Wsparcie operacji o kosztach kwalifikowanych powyżej 50 000 zł	
7.5.2 Przetwórstwo i marketing produktów rolnych	podmiot gospodarczy, prowadzący działalność w zakresie przetwórstwa / wprowadz. produktów rolnych lub rolnik/domownik podlegający ubezpiecz. społecznemu rolników	– do 50% kosztów kwalifikowalnych, – do 3 000 000 zł dla jednego beneficjenta w okresie realizacji Programu i nie mniej niż 100 000 zł na operację; – do 15 000 000 zł w przypadku związków grup producentów rolnych lub zrzeszeń organizacji producentów dla jednego beneficjenta w okresie realizacji Programu i nie mniej niż 100 000 zł na operację; – do 100 000 zł dla rolników rozpoczynających działalność w zakresie przetwórstwa produktów rolnych i nie mniej niż 10 000zł.	koszty budowy, modernizacji lub przebudowy budynków produkcyjnych lub magazynowych i budowli stanowiących infrastrukturę zakładów przetwórstwa, niezbędną do wdrożenia inwestycji w zakresie zakupu maszyn i urządzeń lub infrastruktury służącej ochronie środowiska
7.6.2 Inwestycje odtworzenio-	rolnik	Do 80% kosztów kwalifikowalnych operacji. Maksymalna wysokość pomocy	koszty budowy, odbudowy, remontu lub

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

we		udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne w ramach działania, w okresie realizacji PROW 2014-2020, nie może przekroczyć 300 000 zł. Pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 20 000 zł.	modernizacji budynków lub budowli, z wyłączeniem budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, do których rolnik jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia obowiązkowego na podstawie aktualnych przepisów prawa
7.7.1 Premie dla młodych rolników	Młody rolnik – osoba, która nie ukończyła 40. roku życia, posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe (wynikające z wykształc. lub stażu pracy w	Pomoc ma formę premii. Pomoc wypłacana jest w dwóch ratach: pierwsza rata w wysokości 80% kwoty pomocy, druga rata w wysokości 20% kwoty pomocy. Wypłacenie drugiej raty uzależnione jest od prawidłowej realizacji biznesplanu.	Premia ma być wydatkowana zgodnie z założeniami biznesplanu, m.in. na: budowę lub modernizację budynków lub budowli służących prowadzeniu działalności rolniczej lub

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	rolnictwie) i po raz pierwszy rozpoczyna prowadzenie gospodarstw. rolnego jako kierujący gospodarstwem		przygotowaniu do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie;
7.7.2 Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej	Osoby fizyczne	Do 100 000 zł zgodnie z założeniami biznesplanu	Premia powinna być wydatkowana zgodnie z założeniami biznesplanu, m.in. na: budowę lub modernizację obiektów budowlanych
7.7.3 Restrukturyzacja małych gospodarstw	Rolnik będący osobą fizyczną ubezpieczoną na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z	Do 60 000 zł zgodnie z założeniami biznesplanu	Premia ma być wydatkowana na restrukturyzację gospodarstwa zgodnie z założeniami biznesplanu, m.in. na: budowę lub modernizację budynków lub budowli

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, prowadzącą wyłącznie działalność rolniczą		
7.8.1 Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii	7.8.1.1 - gmina, - spółka, w której udziały mają wyłącznie JST, - związek międzygminny	Maksymalna wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 2 000 000 zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu. Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 63,63% kosztów kwalifikowalnych projektu. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 36,37% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta	koszty budowy, przebudowy lub modernizacji obiektów budowlanych
	7.8.1.2 gmina, powiat lub ich związki	Maksymalna wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 3 000 000 zł na beneficjenta w okresie	koszty budowy, przebudowy lub modernizacji obiektów budowlanych

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

		realizacji Programu. Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 63,63% kosztów kwalifikowalnych projektu. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 36,37% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta	
7.8.2 Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym	- gmina, - instytucja kultury, dla której organizatorem jest JST	Maksymalna wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 500 000 zł na miejscowość w okresie realizacji Programu. Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 63,63% kosztów kwalifikowalnych projektu. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 36,37% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta.	koszty zakupu, przebudowy lub modernizacji obiektów budowlanych

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej			
7.8.3 Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury	7.8.3.1 - gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest JST – w przypadku budowy, przebudowy, modernizacji lub wyposażenia obiektów pełniących funkcje kulturalne, - gmina – w	Maksymalna wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 500 000 zł na miejscowość w okresie realizacji Programu. Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 63,63% kosztów kwalifikowalnych projektu. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 36,37% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta.	koszty budowy przebudowy lub modernizacji obiektów budowlanych

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	przypadku kształtowania przestrzeni publicznej.		
	7.8.3.2 gmina, powiat lub ich związki	Maksymalna wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 1 mln zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu. Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 63,63% kosztów kwalifikowalnych projektu. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 36,37% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta.	koszty budowy przebudowy lub modernizacji obiektów budowlanych

Podstawa prawna:

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz

Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz projektów aktów wykonawczych KE.

Umowy Partnerstwa, która została przyjęta przez Radę Ministrów i przesłana Komisji Europejskiej w dniu 10 stycznia 2014 r.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

➤ **Ministerstwo Gospodarki, Departament Instrumentów Wsparcia, Zespół ds. Usuwania Azbestu z Gospodarki**

Plac Trzech Krzyży 3/5, 00-507 Warszawa

tel. 22 693 56 43; 22 693 52 25; 22 693 54 17, faks 22 693 40 23

e-mail: tomasz.bryzek@mg.gov.pl; monika.krasuska@mg.gov.pl; izabela.drelich-sikorska@mg.gov.pl, www.mg.gov.pl

W ramach środków z budżetu państwa pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki planowane jest finansowanie zadań wspierających realizację Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu w latach 2009-2032, które przedstawia się następująco:

Tabela 15 Wydatki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Blok	Nazwa zadania	Ogółem 2009-2032 [mln zł]	L a t a				
			2009	2010	2011	2012- 2015	2016- 2032
Ogółem [mln zł]		53,2	4,0	4,0	4,0	16,0	25,2
1	Działania legislacyjne	bez nakładów z budżetu					
2	Działania edukacyjne-informacyjne	12,8	1,3	0,8	0,7	2,8	7,2
3.1	Wsparcie prac przygotowawczych dla oczyszczania z azbestu publicznych terenów i obiektów budowlanych (dokumentacje)	2,9	0,3	0,3	0,3	2,0	-
3.2	Wsparcie opracowania i aktualizacji gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest	10,0	1,3	1,5	1,5	5,7	-
3.3	Wsparcie szkoleń lokalnych	16,3	0	0,6	0,7	3,3	11,7
4	Monitoring realizacji <i>Programu</i>	7,2	0,7	0,5	0,5	1,0	4,5
5	Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia	4,0	0,4	0,3	0,3	1,2	1,8

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

➤ Banki (kredyty preferencyjne⁶)

• Bank Ochrony Środowiska S.A., Placówka w Kielcach

ul. Warszawska 31, 25-518 Kielce

tel. 41 341 75 10 do 13, faks 41 344 78 74

www.bosbank.pl

BOŚ S.A. to uniwersalny bank komercyjny specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. BOŚ współpracuje z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi, w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska. Dzięki temu oferuje szeroką gamę kredytów. Przedmiotem kredytowania mogą być m.in. działania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest i założeniem na jego miejsce nowego pokrycia dachowego.

10. MONITOROWANIE PROGRAMU

Dla niniejszego opracowania zaleca się prowadzenie monitoring Programu według wcześniej zaproponowanych wskaźników, a więc:

A. Wskaźników efektywności realizacji Programu i zmiany presji na środowisko

1. Ilość usuniętych płyt azbestowo – cementowych (Mg/rok)
2. Ilość unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest (Mg/rok)
3. Stopień usunięcia płyt azbestowo – cementowych (procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją Programu) (%)
4. Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu w danym roku (%)
5. Nakłady poniesione na usunięcie wyrobów zawierających azbest (zł/rok)
6. Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na km² powierzchni gminy (Mg/km²/rok)

⁶ Warunki kredytowania mogą ulec zmianie, aktualna informacja dostępna w podanych placówkach banków

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

7. Ilość i powierzchnia „dzikich” wysypisk odpadów zaw. azbest na terenie gminy (szt., ha)

B. Wskaźników świadomości społecznej:

1. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz realizacji Programu (%)
2. Ilość wniosków zgłaszanych przez mieszkańców ad. zadań wynikających z Programu (szt.)
3. Ilość, skuteczność kampanii edukacyjno – informacyjnych (szt./opis)

Wyniki monitoringu powinny być przedstawiane raz do roku na sesjach Rady Gminy.

Dodatkowym elementem monitoringu Programu jest systematycznie prowadzona Baza Azbestowa. Daje ona możliwość bieżącej analizy oraz kontrolę zgodności założonego harmonogramu z faktycznymi działaniami podejmowanymi przez właścicieli poszczególnych obiektów. Monitorowanie zmian w odniesieniu do poszczególnych budynków na terenie Gminy Dwikozy pozwoli na zaplanowanie i weryfikację działań związanych z terminami usuwania azbestu. W przypadku każdej zmiany zgłoszonej przez właściciela posesji odnośnie: liczby budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi, ilości czy też stanu wyrobów zawierających azbest, informacja ta zostanie na bieżąco naniesiona do Bazy Azbestowej przez wyznaczonego pracownika Urzędu Gminy. Umożliwi to bieżącą aktualizację i pozwoli określić tempo usuwania wyrobów azbestowych. Gdyby jednak takie informacje nie spływały do gminy, po pewnym czasie konieczne jest przeprowadzenie ponownej inwentaryzacji .

Wszystkie powyższe działania służą określeniu efektywności przyjętych w harmonogramie założeń. Jeśli któryś z elementów będzie od nich odbiegał, konieczna jest jego bieżąca modyfikacja.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

11. BIBLIOGRAFIA

1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
2. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
3. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami KPGO 2014,
4. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019,
5. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Sandomierskiego,
6. Program Rozwoju Lokalnego dla Gminy Dwikozy,
7. Bezpieczne postępowania z azbestem i materiałami zawierającymi azbest , red. Jerzy Dyczka, Materiały specjalistycznego kursu szkoleniowego, AGH, Kraków, 26-27.06.2003,
8. Azbest – Podręcznik wydany przez Komitet Starszych Inspektorów Pracy (SLIC),
9. Azbest - narażenie i skutki zdrowotne - dr hab. Edward Więcek, Bezpieczeństwo Pracy 2/2004,
10. Azbest - ekspozycja zawodowa i środowiskowa: skutki, profilaktyka.- Neonila Szeszenia Dąbrowska, Łódź: Oficyna Wydawnicza Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera, 2004,
11. Zanieczyszczenie środowiska azbestem. Skutki zdrowotne. Raport z Badań Instytutu Medycyny Pracy im. Prof. J. Nofera, Łódź 2010.
12. Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest MGPIPS, Warszawa 2003 r. zaktualizowany wg stanu prawnego na dzień 30 września 2008 r.,
13. Informator o zadaniach jednostek samorządu terytorialnego dla realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski - materiał przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej” Warszawa 2003.,
14. Poradnik "Finansowanie usuwania azbestu ze środków krajowych i unijnych w latach 2009-2013" (stan na dzień 1 sierpnia 2009 r.).

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- 15. Strona internetowa Ministerstwa Gospodarki - <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Program+Oczyszczania+Kraju+z+Azbestu>
- 16. Strona internetowa WFOŚiGW w Kielcach – www.wfos.com.pl
- 17. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych – www.stat.gov.pl,
- 18. Baza Azbestowa, www.bazaazbestowa.gov.pl,
- 19. Serwis internetowy Gminy Dwikozy, www.dwikozy.gmina.pl.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 1 Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych

OZNAKOWANIA INSTALACJI LUB URZĄDZEŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ RUR AZBESTOWO-CEMENTOWYCH

* Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest.

Wszystkie instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz rury azbestowo-cementowe powinny być oznakowane

w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}$ H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny;
- 3) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 2 Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:

.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....

3. Rodzaj zabudowy³⁾:

.....

4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:

.....

5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:

.....

6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:

.....

7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:

.....

8. Stopień pilności⁷⁾:

.....

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów:⁸⁾

a) nazwa i numer dokumentu:

.....

b) data ostatniej aktualizacji:

.....

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:

.....

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....
(podpis)

.....
Data

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- 1) Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natraskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 3 Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wytrobów zawierających azbest

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wytrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/ obiektu/ urządzenie budowlanego /instalacji przemysłowej:

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wytrobu³⁾:

Ilość wytrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa / nr	Rodzaj i stan wytrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wytroby z azbestem(np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wytrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wytrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wytrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywiewiania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej		

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np.: zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np.: domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np.: strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np.: opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów
wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel / Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- ¹⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- ²⁾ Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- ³⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- ⁴⁾ Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- ⁵⁾ Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 4 Lista firm zarejestrowanych w bazaazbestowa.gov.pl
zajmujących się m.in. demontażem wyrobów zawierających azbest z terenu
województwa świętokrzyskiego

Lp	Nazwa	Województwo	Gmina	Miejscowość	[A]	[T]	[I]	[O]	[S]	[P]
1.	Dariusz Bednarski...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Dwikozy	Brzozowa	✓	✓				
2.	P.W. ALLBUR	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce	✓	✓				
3.	PHUP EURO - GAZ Sp....	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Sitkówka-Nowiny	Zgórsko	✓	✓				
4.	Zakład Ochrony Środo...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce						✓
5.	Firma Usługowa "HEN-...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Górno	Wola Jachowa	✓	✓				
6.	Firma Rodzinna BORÓW...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Jędrzejów	Jędrzejów	✓				✓	
7.	Usługi BHP Hel-PIK S...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Staszów	Staszów	✓			✓		
8.	BALKAR-TECH	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Staszów	Staszów	✓				✓	
9.	ONYX Polska S.A.	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce	✓	✓				
10	BUDOTERMIKA Marek Ma...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	✓					
11	HYDROGEOTEC HNIKA Sp....	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce	✓	✓				
12	Biko-Serwis sp.j.	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Chęciny	Chęciny	✓					
13	SanTa-EKO Spółka Jaw...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Sandomierz	Sandomierz	✓	✓	✓			
14	Środowisko i Innowac...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Tuczępy	Dobrów	✓	✓				
15	BIO-MED plus Zakład...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce	✓	✓				
16	Borex P.P.H.U. Przem...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Jędrzejów	Jędrzejów	✓	✓			✓	

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DWIKOZY

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 5 Dane na temat składowiska odpadów azbestowych znajdującego się na terenie województwa świętokrzyskiego (na podstawie bazaazbestowa.gov.pl)

SKŁADOWISKO	
Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	ŚRODOWISKO I INNOWACJE Sp. z o.o., Dobrów
Ograniczenie terenowe	brak ograniczenia
Województwo	ŚWIĘTOKRZYSKIE
Gmina	Tuczepy
Miejscowość	Dobrów
Adres	28-142 Tuczepy, Dobrów 8
Telefon	41 260 50 50, 888 850 550
Całkowita pojemność [m ³]	468 972
Wolna pojemność [m ³]	446 985
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605
Ceny przyjmowanych odpadów	170601 - 300-400 zł/Mg, 170605 - 240 zł/Mg
Godziny pracy	7:00 - 19:00 zależnie od pory roku
Rok zamknięcia	2032
Plan rozbudowy	TAK
Planowana pojemność	100 000
Planowana data uruchomienia	2018
ZARZĄDCA	
Właściciel/Zarządca/Inwestor	ŚRODOWISKO I INNOWACJE Sp. z o.o.
Adres właściciela	28-142 Tuczepy, Dobrów 8
Telefon stacjonarny	41 260 50 50
Telefon komórkowy	888 850 550
E-mail	biuro@sii.com.pl
Strona www	www.sii.com.pl